EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 19.7.2006
KOM(2006) 405 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI IR EUROPOS AUDITO RŪMAMS

6–9-ojo Europos plėtros fondų (EPF) 2005 m. metinė finansų valdymo ataskaita

{SEK(2006) 977}

TURINYS

1. Įžanga ... 3

2. 2005 m. tikslų pasiekimas ... 4

2.1. Programų ir projektų kokybės gerinimas ... 4

2.2. Spartesnis programų ir projektų įgyvendinimas ... 6

2.3. Aukščiausius standartus atitinkanti kontrolė ... 6

3. Finansinė padėtis 2005 m. pabaigoje: 6-9-ajam EPF skirtos, įsipareigotos, išleistos ir neišleistos lėšos (mln. EUR, grynoji suma) ... 7

4. Įvykiai, turėję reikšmingos įtakos veiklai 2005 m. ... 7

4.1. Vėlavimas ... 7

4.2. „Stabex“ ... 7

4.3. Valdymo informacija ... 8

4.4. Reglamentu nustatytos bendro finansavimo ribos ... 8

4.5. Vidaus kontrolė ... 8

4.6. Ištekliai ... 9

1. ĮŽANGA

2005 m. Komisijos metinė 6-ojo, 7-ojo, 8-ojo ir 9-ojo Europos plėtros fondų finansų valdymo ataskaita atitinka 9-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento 96, 102 ir 135 straipsnius. 96 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad:

„Kartu su EPF sąskaitomis pateikiama ataskaita apie finansų valdymą ankstesniaisiais metais, kurioje tiksliai aprašoma:

(1) finansiniais metais pasiekti tikslai, atsižvelgiant į gero finansų valdymo principą;

(2) finansinė būklė ir įvykiai, kurie turėjo reikšmingą įtaką finansiniais metais vykdomai veiklai.“

Iš Europos plėtros fondo (EPF) finansuojamas Europos bendrijos bendradarbiavimas su:

- į pietus nuo Sacharos esančiomis Afrikos valstybėmis, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno valstybėmis pagal Kotonu susitarime įtvirtintą AKR ir EB partnerystę;
- 20 užjūrio šalių ir teritorijų (UŠT), kurios konstituciškai susijusios su valstybėmis narėmis[1];
- ir Europos investicijų banko (EIB) programomis AKR valstybėse.

Kotonu susitarimas yra ES ir AKR valstybių partnerystės pagrindas. ES ir AKR valstybės narės pasirašė susitarimą 2000 m. ir susitarė jį persvarstyti kas penkerius metus, kol baigsis jo galiojimo laikas 2020 m. Pirmą kartą susitarimas persvarstytas 2005 m. ES ir valstybių narių užjūrio šalių ir teritorijų partnerystę[2] reglamentuoja atskiras ES Ministrų Tarybos sprendimas.

Be to, kai kurios Komisijos AKR vystymo programos finansuojamos ne pagal Kotonu susitarimą, o iš bendrojo ES biudžeto. Šioje ataskaitoje šios programos neapžvelgiamos. Jos apima:

- Komisijos veiklą Pietų Afrikoje;
- temines biudžeto eilutes, skirtas maisto saugai, demokratijai ir žmogaus teisėms bei aplinkai; ir
- paramą bananų augintojams pagal specialiosios paramos sistemą. Europos investicijų bankas taip pat finansuoja veiklą AKR valstybėse pagal Investavimo priemonę ir iš nuosavųjų išteklių.

Už ES vystymo politikos bei programų kūrimą ir įgyvendinimą AKR valstybėse ir UŠT atsakingi du Komisijos departamentai:

---

1 EB sutarties II priede išvardyta 21 užjūrio šalis ir teritorija (UŠT). Komisija palaiko tiesioginius ryšius su 20 iš jų, kadangi Užjūrio asociacijos sprendimas netaikomas Bermudams (jų pačių prašymu).

2 OL L 314, 2001 11 30.

- Vystymosi GD, kuris nustato politikos kryptis bei programas su AKR partneriais, ir
- EuropeAid, kuri vykdo programas ir projektus ir taip įgyvendina politikos kryptis.

9-asis EPF pradėjo veikti 2003 m. balandžio 1 d., visoms valstybėms narėms ratifikafus susitarimą. Komisija pervedė ankstesnių EPF nesumokėtus likučius į 9-ąjį EPF. 9-asis EPF baigia veikti 2007 m. gruodžio mėn.

2. 2005 M. TIKSLŲ PASIEKIMAS

2005 m. Komisija nustatė savo tikslus ir apibrėžė siektinus EPF veiklos rezultatus bei kiekybinius tikslus, siekdama įvertinti, kaip gerinama:

- programų kokybė;
- įgyvendinimo sparta ir veiksmingumas; ir
- kontrolės sistemų veikimas.

2.1. Programų ir projektų kokybės gerinimas

2005 m. Komisija dėjo daugiau pastangų siekdama pagerinti naujų programų kokybę. Ji teikė programų pasiūlymus, kad juos įvertintų Kokybės užtikrinimo grupė, kurią sudaro EuropeAid, Vystymosi GD atstovai, o prireikus ir kitų generalinių direktoratų atstovai. Kokybės užtikrinimo grupė šiuos vertinimus atlieka prieš Komisijai priimant finansavimo sprendimus, t. y. kai pradedamas projekto valdymo ciklas ir identifikuojama programa bei dar kartą vėliau, kai vyksta techninio pobūdžio parengiamieji darbai. 2005 m. Kokybės užtikrinimo grupė įvertino programas, kurių bendra vertė siekia per 3 800 mln. EUR.

2005 m. Komisija padidino EPF investicijas į švietimą ir sveikatos sritį, infrastruktūrą ir paramą biudžetui, kad padėtų pasiekti Tūkstantmečio vystymosi tikslus. Ji taip pat skyrė EPF lėšas kitoms sritims – demokratijai, teisinei valstybei, valdymui ir žemės ūkiui – kuriose reikia daugiau pastangų siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų.

2005 m. Komisija skyrė didžiausią EPF lėšų dalį – 36 % – pagrindinėms socialinėms paslaugoms: švietimo, sveikatos, švaraus vandens teikimui ir pagrindinių sanitarinių sąlygų gerinimui. Tai itin svarbu siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų. Komisija skyrė kiek mažesnes sumas paramai biudžetui ir mokėjimų balansui (sumos apima maisto saugą ir „Stabex“ operacijas) bei transportui, komunikacijoms ir energetikai. Iš viso šioms sritims skirta 84 % EPF bendro pobūdžio įsipareigojimų.

EPF įsipareigojimai ir mokėjimai pagal EBPO PPK sritis 2005 m. (mln. EUR, bendroji suma)[3]				
Sritis	**Įsipareigojimai**		**Mokėjimai**	
	mln. EUR	**% visos sumos**	**mln. EUR**	**% visos sumos**
Švietimas, sveikata, vanduo, pagrindinės sanitarinės sąlygos	1 252	36 %	711	29 %
Parama biudžetui ir mokėjimų balansui[4]	858	24 %	628	26 %
Transportas, komunikacijos, energetika	839	24 %	584	24 %
Žemės ūkis, žuvininkystė, prekyba, pramonė, turizmas	194	6 %	214	9 %
Aplinka, kitos bendros sritys	164	5 %	72	3 %
Kita, įskaitant rekonstrukcijos pagalbą	205	5%	248	9%
Tarpinė suma	3 511	100%	2 456	100%
AKR ir ES taikos palaikymo priemonė[5]			88	
Iš viso	3 511		2 544	

2005 m. bendro pobūdžio įsipareigojimai (mln. EUR, bendroji suma)

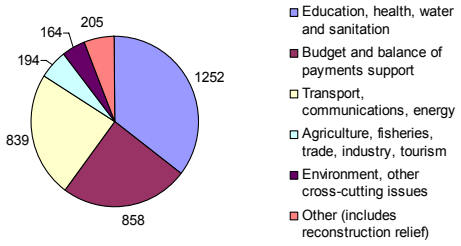

2005 m. mokėjimai (mln. EUR, bendroji suma)

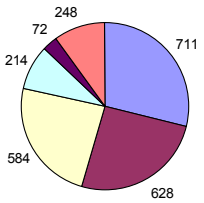

Siekdama pagerinti teikiamos pagalbos tvarumą ir veiksmingumą, Komisija toliau teikė makroekonominę paramą biudžetui, vadinamąją bendrąją paramą biudžetui, ir tęsė sektorių politikos paramos programas. EPF įsipareigojimai bendrajai paramai biudžetui ir sektorių politikos paramos programoms toliau didėjo nuo 18 % 2004 m. iki 32 % 2005 m. Komisija patvirtino:

- 705 mln. EUR bendrąją paramą biudžetui 13 valstybių;
- sektorių politikos paramos programas 9 valstybėse, kurių bendra vertė siekia 416 mln. EUR.

[3] Ataskaitose Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Pagalbos plėtrai komitetui (PPK) pateikiamos bendrosios sumos. Duomenys apie grynąjį EPF finansavimą pateikiami šios ataskaitos techninio priedo 6.1 punkte.

[4] Remiantis EBPO PPK sričių apibūdinimu, ši sritis apima ne tik paramą biudžetui ir mokėjimų balansui, bet ir kai kurių tipų maisto saugą bei „Stabex“ operacijas.

[5] Pagal EBPO PPK apibrėžimus Taikos palaikymo priemonės finansavimas nėra oficiali pagalba vystymuisi.

2.2. Spartesnis programų ir projektų įgyvendinimas

2005 m. Komisija toliau spartino programų įgyvendinimą. Tai patvirtina geri įsipareigojimų ir mokėjimų rezultatai.

Pagrindiniai EPF veiklos rodikliai (mln. EUR, bendroji suma) 2001–2005 m.[6]

	2001	2002	2003	2004	2005
Bendro pobūdžio įsipareigojimai	1 927	2 125	3 769	2 648	3 511
Individualūs įsipareigojimai	2 488	2 436	3 062	3 038	3 057
Mokėjimai	1 779	1 922	2 345	2 464	2 544

2005 m. Komisija padidino bendro pobūdžio įsipareigojimus 33 %, palyginti su 2004 m. Kokybės užtikrinimo grupė padėjo užtikrinti kokybę, o patvirtintų operacijų skaičius nuolat didėjo.

Įsipareigojusi skirti lėšas programai (bendro pobūdžio įsipareigojimai), Komisija privalo pasirašyti sutartis (individualūs įsipareigojimai) su įstaigomis, kurios ją įgyvendins (vyriausybe, įmonėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarptautinėmis organizacijomis), ir išmokėti joms lėšas (mokėjimai). 2005 m. Komisija skyrė 3 057 mln. EUR individualiems įsipareigojimams, tai yra antra pagal dydį kada nors įsipareigota skirti suma, ir atliko mokėjimų už rekordinę sumą – 2 544 mln. EUR.

2.3. Aukščiausius standartus atitinkanti kontrolė

EPF reglamentuojamas jo paties finansiniu reglamentu[7]. Aiškiai paskirstydama pareigas, Komisija užtikrina patikimą finansų valdymą ir tinkamą atskaitomybę. Viena grupė asmenų yra atsakinga už konkrečios programos valdymą, kita tikrina programos finansavimą ir užtikrina, kad būtų laikomasi reglamento.

Atsakomybė už fondo valdymą pagal finansinį reglamentą tenka įgaliojimus suteikiančiam pareigūnui ir apskaitos pareigūnui:

- įgaliojimus suteikiantis pareigūnas vykdo savo pareigas pagal reglamento 2 skirsnį;
- apskaitos pareigūnas yra Komisijos biudžeto departamento pareigūnas, veikiantis pagal reglamento 3 skirsnio taisykles.

EPF taip pat turi savo apskaitos sistemą, kurią Komisija šiuo metu modernizuoja pereidama prie kaupimo principu pagrįstos apskaitos (ABAC).

---

6 Teikiant šiuos duomenis, atsižvelgta į tam tikrų „Stabex“ operacijų perklasifikavimą, kuris buvo išsamiai paaiškintas 2004 m. EPF finansų valdymo ataskaitoje. Į pirmiau pateiktoje lentelėje nurodytus mokėjimų duomenis įtraukti 4,4 mln. EUR pervedimai iš „Stabex" fondų, nors faktiškai jie buvo atlikti 2002 m. ir 2003 m.

7 Galima rasti: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/l_083/l_08320030401en00010031.pdf.

EuropeAid padarė pažangą įgyvendindama pagrindinius vidaus kontrolės tikslus, susijusius su rinkmenų sistema ir „Stabex“. Už EPF programas atsakingas direktoratas sėkmingai pritaikė naujas rinkmenų sistemas tiek finansinių, tiek nefinansinių dokumentų tvarkymui.

3. FINANSINĖ PADĖTIS 2005 M. PABAIGOJE: 6-9-AJAM EPF SKIRTOS, ĮSIPAREIGOTOS, IŠLEISTOS IR NEIŠLEISTOS LĖŠOS (MLN. EUR, GRYNOJI SUMA)

Toliau pateiktoje lentelėje nurodytos lėšos, skirtos programoms AKR valstybėse ir UŠT bei Europos investicijų banko investavimo priemonei. 9-ojo EPF lėšos Investavimo priemonei nurodomos atskirai EIB finansinėse ataskaitose.

AKR valstybėms skirtos lėšos (pagal EPF)[8]			Įsipareigotos skirti lėšos	Išleistos lėšos	Mokėtinos lėšos (neįvykdyti įsipareigojimai)		
6-8-asis	9-asis	Iš viso 6-9-asis			Nepaskirstytos lėšos	Neįvykdyti įsipareigojimai	Iš viso neišleistų lėšų
a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d)	g (d-e)	h (f+g)
29 512	14 943	44 455	38 727	28 403	5 728	10 324	16 052

4. ĮVYKIAI, TURĖJĘ REIKŠMINGOS ĮTAKOS VEIKLAI 2005 M.

4.1. Vėlavimas

Netolygus bendrųjų įsipareigojimų paskirstymas per metus vis dar buvo problema 2005 m. Rugsėjo mėn. pabaigoje Komisijos įsipareigojimai siekė 38 % visos 2005 m. sumos, palyginti su numatytais 55 %. Todėl EuropeAid nuodugniau nei anksčiau stebi projektų srautą ir kartu su Kokybės užtikrinimo grupe ne tik kontroliuoja jų kokybę, bet ir užtikrina, kad būtų laikomasi galutinių terminų.

4.2. „Stabex“

2005 m. Komisija ėmėsi veiksmų neišspręstų „Stabex“ klausimų[9] atžvilgiu, tačiau šių veiksmų rezultatai bus pasiekti tik 2006 m. ir 2007 m. Komisija išsiaiškino teisinius ir su biudžetu susijusius klausimus, kad galėtų vykdyti neįvykdytus „Stabex“ įsipareigojimus.

Komisija ketina skirti visas mokėtinas „Stabex“ lėšas paramą gaunančioms šalims pagal abipusių įsipareigojimų sistemas. Numatyti galutiniai terminai:

- abipusių įsipareigojimų pasirašymas – 2007 m. pabaiga;
- sutarčių sudarymas – 2008 m. pabaiga;
- lėšų išmokėjimas – 2010 m. pabaiga.

---

8 Atsižvelgiant į pervedimus iš ankstesniųjų EPF į 9-ąjį EPF.

9 „Stabex“ yra Lomės konvencijoje nustatyta finansinė priemonė (186–212 straipsniai), skirta AKR šalių eksporto pajamų nestabilumui ištaisyti. Kotonu susitarimu „Stabex“ buvo pakeista nauja priemone „Flex“.

Komisija naudoja dvi atskiras sąskaitų grupes „Stabex“ lėšoms kontroliuoti. Ji perveda „Stabex“ lėšas iš pagrindinės sąskaitos į Europoje esančias saugiąsias sąskaitas, kurias valdo Komisijos apskaitos pareigūnas. Kai įvykdomi nustatyti reikalavimai, Komisija perveda lėšas į sąskaitas, kurioms reikalingas patvirtinimas dviem parašais ir kurias bendrai valdo nacionalinis įgaliojimus suteikiantis pareigūnas ir Komisijos delegacijos vadovas.

Komisija skiria ypatingą dėmesį atsiskaitymui apie „Stabex“ sąskaitas, kurioms reikalingas patvirtinimas dviem parašais. 2005 m. ji priminė nacionaliniams įgaliojimus suteikiantiems pareigūnams, kad pagal Kotonu susitarimą jie privalo reguliariai teikti „Stabex“ apžvelgiančias ataskaitas. Komisija taip pat paskyrė pareigūną pagrindinio „Stabex“ koordinatoriaus pareigoms, o iki 2007 m. kovo mėn. planuoja sukurti duomenų bazę, kuri suteiks galimybę nuodugniau stebėti „Stabex“ sąskaitas. Be to, delegacijos privalo įtraukti ataskaitą apie „Stabex“ sąskaitų būklę į du kartus per metus rengiamas išorės pagalbos valdymo ataskaitas.

Toliau pateikiamame 7 priede nurodyti „Stabex“ sąskaitų, kurioms reikalingas patvirtinimas dviem parašais, likučiai ir informacija apie operacijas 2005 m. gruodžio 31 d. bei nurodoma, kokios ataskaitos dar turi būti pateiktos.

4.3. Valdymo informacija

Komisijos valdymo informacijos priemonėmis CRIS ir OLAS dar neteikiama būtina informacija, leidžianti sparčiai parengti tikslias EPF prognozes bei stebėti ir apibendrinti EPF veiklos rezultatus. Iš dalies taip yra dėl to, kad įvedami neišsamūs duomenys. Komisija siekia pakeisti OLAS CRIS-EPF moduliu ir pradėti taikyti naują apskaitos sistemą ABAC. Daug dėmesio bus skiriama parengimui taikyti CRIS-EPF.

4.4. Reglamentu nustatytos bendro finansavimo ribos

EPF finansiniu reglamentu ribojamas dalyvavimas bendro finansavimo operacijose, todėl Komisija sieks, kad būtų priimtas jos pasiūlymas skubos tvarka persvarstyti finansinį reglamentą ir 9-tojo EPF vidaus susitarimą.

4.5. Vidaus kontrolė

2005 m. EuropeAid perdavė *ex-post* kontrolę geografiniams direktoratams. Šiuo tikslu 2005 m. rugsėjo mėn. AKR direktoratas įdarbino naujų darbuotojų.

Direktoratas taip pat atliko išsamią rizikos analizę ir taikė reprezentatyviosios atrankos metodą. Tuo remdamasis, jis parengė 2005 m. atliktų operacijų *ex-post* kontrolės veiksmų planą ir nustatė, kad bus išsamiai patikrinta 3 % operacijų, atliktų nuo 2005 m. sausio mėn. iki rugsėjo mėn. pabaigos. Šios ataskaitos pateikimo metu (2006 m. gegužės mėn.) veiksmų plano įgyvendinimo duomenys buvo tokie:

2005 m. sausio mėn. – rugsėjo mėn. pabaigoje atliktų operacijų *ex-post* kontrolė, 2006 m. gegužės mėn. duomenimis		
	Operacijų skaičius	% visų 2005 m. sausio mėn. – rugsėjo mėn. pabaigoje atliktų operacijų
2005 m. sausio mėn. – rugsėjo mėn. pabaigoje atliktų operacijų iš viso	19 500	100%
Numatyta patikrinti operacijų	590	3%
Patikrintos (tikrinamos) operacijos	307	1.5%

2005 m. direktoratas neįvykdė nustatyto 3 % tikslo, kadangi veiksmų plano laipsniškas įgyvendinimas užtruko ilgiau nei tikėtasi. Tuo metu, kai buvo teikiama ši ataskaita (2006 m. gegužės mėn.), direktoratas buvo atlikęs 52 % 2005 m. operacijų, kurias numatyta patikrinti, *ex-post* patikrinimus.

EuropeAid pasitelks 2004 m. ir 2005m. *ex-post* patikrinimų patirtį rengdama 2006 m. veiksmų planą, kuriuo bus įdiegtos naujovės dviejose srityse, susijusiose su:

- kiekvienos operacijos patikrinimo apimtimi ir
- operacijų dalimi, kuriai planuojama atlikti *ex-post* kontrolę.

4.6. Ištekliai

Komisija yra pavedusi valdyti EPF lėšas EuropeAid centrinės būstinės ir delegacijų darbuotojams. Po 2005 m. kovo mėn. reorganizacijos EuropeAid buvo pasiekusi darbuotojų skaičiaus ribas – 2005 m. pabaigoje joje iš viso dirbo 194 darbuotojai. Be to, nuo kovo mėn. iki metų pabaigos įvyko keletas pasikeitimų vidurinėje vadovų, atsakingų už EPF valdymą, grandyje.

Todėl Komisijai teko nustatyti kai kuriuos veiklos prioritetus ir dėl to šiek tiek nukentėjo kitos sritys, pavyzdžiui:

- vidaus ir išorės tinklalapių atnaujinimas;
- „Stabex“ programų stebėjimas; ir
- *ex-post* patikrinimų vykdymas.

EPF lėšos valdomos pasitelkiant ir kitų EuropeAid direktoratų išteklius, pirmiausia:

- Operacijų kokybės užtikrinimo direktorato, kuris padeda rengti, stebėti it vertinti programas;
- dviejų direktoratų, kurie teikia bendresnio pobūdžio paramą ir išteklius EuropeAid operacijoms.

Toliau pateikiamo techninio priedo 8 punkte išsamiau apžvelgiama esama AKR delegacijų padėtis išteklių požiūriu pasibaigus EuropeAid decentralizavimo procesui.

Svarbi EuropeAid išteklių naudojimo intensyvumo vertinimo priemonė yra skaičius darbuotojų, kuriuos EuropeAid vidutiniškai įdarbina kiekvienai dešimčiai milijonų eurų, kuriuos jai pavesta valdyti. Sunku tiksliai priskirti „papildomus“ darbuotojus, kurie būtų atsakingi tik už EPF lėšų valdymą, ir todėl sunku apskaičiuoti tikslų santykį, kurį šie darbuotojai sudaro. Tačiau bendras EuropeAid santykis 2004–2005 m. sumažėjo 6 %: nuo 4,8 iki 4,5. Komisija ir toliau kuo veiksmingiau skirs darbuotojus ir griežtai nustatys savo prioritetus 2006 m.